

Т.Ю. Білошицька
кандидат педагогічних наук,
старший викладач
Житомирський державний
університет імені Івана Франка

СУГЕСТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Існує безліч технологій навчання іноземної мови у ВНЗ. Серед них найбільш цікава з погляду ефективності і практичної значимості сугестивна технологія, яка є ще малопоширеною. Наука, яка вивчає навіювання як форму спілкування, дістала назву сугестологія. Сугестологія – є одним із базисних наукових напрямів, теоретичні та експериментальні положення якого формують сугестивну частину педагогіки. Проте будь-яка педагогічна технологія тією чи іншою мірою містить у собі елементи навіювання.

У сучасній інтерпретації “сугестія – це процес впливу на психічну сферу людини, пов’язаний із зниженням критичності при сприйнятті та реалізації змісту, що навіюється”. Уважається, що інформація, засвоєна за допомогою навіювання, важко піддається осмисленню та корекції.

Ідеї Г.К. Лозанова стали відправним пунктом для побудови ряду методичних систем інтенсивного навчання іноземних мов. Спочатку модель інтенсивного навчання іноземних мов розроблялася для застосування серед дорослого контингенту учнів в умовах короткострокових курсів, але надалі досвід успішної реалізації інтенсивного методу навчання і в інших умовах був позитивним [2, с. 62].

Засоби сугестії поділяють на текстові (зміст та форма подання тексту, графіка, шрифти) та мовленнєві, які натомість бувають:

- вербальні (фрази, слова, наголоси та інтонації);
- паралінгвістичні (висота, тон, тембр голосу);
- невербальні (міміка, жести, проксеміка, особливості поведінки учасників відеоряду) [2, с.43].

У європейських мовах suggestion походить від латинського suggestio – gestus – жест. Це свідчить про важливість “мови тіла” для посилення дії сугестіїв деяких європейських культурах. Позаяк в основі російського відповідника лежить староруська лексема “внушиті” (вносити до вух).

Використовують різні класифікації сугестії: зовнішня (гетеросугестія) й самонавіювання (аутосугестія); навіювання пряме чи відкрите, опосередковане чи закрите; навіювання контактне й дистантне тощо. У стані зміненої свідомості в самостійні підгрупи виокремлюють аутотренінг і гетеротренінг, аутогіпноз і гетерогіпноз.

Саме сугестивна технологія значно сприяє навчанню іноземних мов. Розроблені методи інтенсивного навчання базуються на взаємодії усвідомлюваних і неусвідомлюваних компонентів психіки в процесі засвоєння та перероблення інформації. Принцип двоплановості та сприйняття навчального матеріалу лежить в основі побудови курсу інтенсивного навчання. Технологія інтенсифікації навчання іноземних мов здійснюється за допомогою релаксопедії в педагогічному процесі за рахунок використання резервів психіки.

Опираючись на напрацювання Г.К. Лозанова, С.С. Пальчевський під час вивчення глобалізованих навчальних тем виокремлює в методі сугестивного впливу три фази: досеансову й післясеансову фази та концертний сеанс, який розділяє їх. Він аналізує та обґрунтовує особливості кожної із них.

У період досеансової фази проводиться попереднє ознайомлення з новим навчальним матеріалом. Учні на рівні мимовільних реакцій і довільного настроювання готуються до занурювання в стан психорелаксації. Активізується неусвідомлена психічна активність, підвищується загальне сугестивне тло. Навчальна інформація набуває сугестивного характеру. Сугестивне тло уроку в цей час і пізніше існує в самій програмі пам'яті, інтонаційному викладі нового навчального матеріалу, у ритмі навчального процесу, артистизмі вчителя і т. д.

Передсеансовий період начебто сигналізує про наближення чергового сеансу запам'ятовування, і в загальній сугестивній атмосфері поліпшується можливість запам'ятовування. Тоді, як правило, запам'ятовується значно більший обсяг навчального матеріалу, ніж у процесі застосування традиційних методів навчання. Створюється нібито умовний рефлекторний рух уперед до гіпермнестичного ефекту.

Основні інформаційні моменти учні записують у зошити або словники. А потім за 10-15 хвилин переглядають цю своєрідну сеансову програму пам'яті. Такий перегляд називається активним сеансом, оскільки учні передивляються за своїми записами новий навчальний матеріал і слухають голос вчителя, який прочитує цей матеріал у відомій інтонаційній колісці (інтонаційна тріада: запитальна, м'яка, імперативна інтонації) [3].

Поза межами сугестопедагогіки – це абсолютно новий елемент. Його завдання - забезпечувати запам'ятовування розширених обсягів нового навчального матеріалу. Оптимальним вважається запам'ятовування під час сеансу 30-50 інформаційних моментів. Експериментально ж доведено, щоці обсяги можуть сягати фантастичних розмірів (1000-1200 нових лексичних одиниць іноземної мови).

У сугестивній атмосфері забороняється використання слів, які, будучи часто вживаними у процесі традиційного навчання, справляють травмуючий вплив на учнів. Приклади таких слів: перевірка, контрольні справи, контрольні завдання тощо.

Існує низка умов для реалізації цього методу. З найбільш важливих Г. Китайгородська виокремлює такі :

- безумовний авторитет викладача;
- однозначність формулювань навіювання;
- виразність навчальних матеріалів;
- релаксація, довіра до викладача і віра в можливість здійснення задач навчання;
- вплив успіхів товаришів по групі;

- двоплановість передачі нового матеріалу. Слова і фрази, що несуть смислове навантаження (перший план), супроводжуються емоційно означеними жестами, інтонацією, мімікою (другий план) [1].

На думку педагогів, ефективність сугестопедичного методу полягає в створенні надзвичайно сильної мотивації навчання; знятті психологічних бар'єрів (сором'язливості, страху, скутості); можливості оволодіти великою кількістю інформаційних одиниць; умінні активно використовувати інформаційний запас у спілкуванні; умінні переносити засвоєні інформаційні одиниці в різні мовні ситуації тощо. Окрім того, при використанні сугестопедичного методу навчання звичайне, тобто, усвідомлене, з концентрацією уваги, запам'ятовування поєднується з неусвідомленим, підсвідомим (так званий субсенсорний режим сприйняття інформації), що розширює можливості пам'яті (має місце явище гіпермнезії (надзапам'ятовування)).

Сугестопедична система навчання в цілому дає такі ефекти: забезпечує інтенсифікацію в освоєнні матеріалу, що викладається, до меж, немислимих при використанні інших відомих методик у педагогічних процесах; допускає скорочення часу щоденного навчання до чотирьох годин; звільняє від великих навантажень при виконанні домашніх завдань; формує почуття емоційного та фізичного комфорту.

Література

1. Китайгородская Г.А. Методические основы интенсивного обучения иностранным языкам / Г.А. Китайгородская. – М.: Изд-во Московского университета, 1986. – 175 с.

2. Пальчевський С.С. Синергетичні підходи до застосування сугестопедії в школі // Рідна школа. – К., 2000. – №7. – С. 62-63.

3. Пальчевський С.С. Сугестопедагогіка. – Р.: РДГУ, 2002. – 393 с.

4. Сугестивні технології маніпулятивного впливу : навч. посіб. / [В.М.Петрик, М.М.Присяжнюк, Л.Ф.Компанцева, Є.Д.Скулиш, О.Д.Бойко,

В.В.Остроухов]; за заг. ред. Є.Д.Скулиша. – 2-ге вид. – К.: ЗАТ “ВІПОЛ”,
2011. – 248 с.